

מ"ח 2448/16 - המבקש: עומר פדילה נגד המשיבה: מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

מ"ח 2448/16 - ב'

לפני: כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין

המבקש: עומר פדילה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה למשפט חוזר

בשם המבקש: עו"ד ארז ילנסקי

החלטה

א. בקשה למשפט חוזר לפי סעיף 31 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, ובקשה למתן החלטה בעניינו של המבקש, אשר ביום 2.6.14 הורשע בבית משפט השלום לתעבורה בפתח-תקוה, בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה לפי סעיף 64א(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], כנוסחה ביום ביצוע העבירה (ת"ד 3824-12-12; השופט מ' כהן). על המבקש נגזרו 20 חודשי מאסר בפועל; עונש מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים; פסילת רשיון נהיגה ל-12 שנים מיום שחרורו ממאסר; פסילת רשיון נהיגה על תנאי ל-4 חודשים; וקנס בגובה 10,000 ש"ח. המבקש מרצה את עונשו מיום 31.3.16.

רקע והליכים קודמים

ב. כאמור, המבקש הורשע, לאחר ניהול הליכי הוכחות, בעבירת הפקרה אחרי פגיעה לפי סעיף 64א(א) לפקודת התעבורה. על פי עמוד 1

עובדות כתב האישום, ביום 29.12.10, עובר לשעה 8:52 ובסמוך לה, נהג המבקש ברכב מסוג מיצובישי בכביש מספר 444, מכיוון דרום לכיוון צפון, בנתיב השמאלי מבין שלושה נתיבים. באותה עת עמד נדאל גורעאני (להלן הנפגע) על אי-התנועה, בסמוך לכניסה הצפונית לעיר טיבה, והתכוון לחצות את הכביש משמאל לימין – כיוון נסיעת הרכב. ואולם, כאשר הוריד הנפגע את רגלו על הכביש, פגע בו רכבו של המבקש עם חזיתו וכתוצאה מכך הושלך לאויר, נפל ואיבד את הכרתו. כתוצאה מהתאונה נגרמו לנפגע שבר ביד, וכן חבלות בראש וברגל ימין, והוא פונה לבית החולים. מיד לאחר התאונה איבד המבקש שליטה על הרכב, סטה ברכבו שמאלה, עלה על אי-התנועה, חזר לכביש והוסיף לנסוע במהירות צפונה מבלי שעצר לעמוד על תוצאות התאונה. המבקש הודה בשימוש ברכב לרבות בזמן התאונה, אך כפר בהימצאותו במקום התאונה בזמן קרותה.

ג. בתום הליכי ההוכחות, שכללו מספר ניכר של עדים, פסק בית המשפט לתעבורה ביום 2.6.14, כי המבקש עשה את המיוחס לו בכתב האישום. בית המשפט סמך את הכרעתו על עדותו המהימנה של עד ראיה, אשר בנסעו זיהה במראה של מכוניתו את רכבו של המבקש כרכב הפוגע, ועל כן נצמד לרכב הפוגע, שניסה לברוח, ורשם את מספר לוחית הזיהוי אותו מסר למשטרה בטלפון. את הרכב תיאר כטנדר בצבע כסף כהה עם מתקן של פירמידה משולשת המשמשת בעלי מלאכה. בית המשפט קבע כי עדות עד הראיה היתה עקבית ואמינה וכי התרשם שמדובר בעד ניטרלי; וכי אף איכון הטלפון הנייד של המבקש הצביע על כך שהיה במקום התאונה ובעת הימלטותו בנתיב הבריחה המשוער, וכן העובדה שהמבקש אישר כי הוא שהחזיק ברכב ובטלפון בהם מדובר. בית המשפט דחה את טענות האליבי שטען המבקש, וקבע כי המבקש לא אמר אמת בחקירתו במשטרה ובבית המשפט כשסיפר שכלל לא יצא מהעיר טירה במועד האירוע. בנוסף, נקבע כי הפגיעה ברכבו של המבקש מעידה על התאמה לפגיעה שנגרמה עקב התאונה, וכי על כך מעידה גם חוות דעתו של בוחן התנועה, שלפיה תואמים סימני הבלימה בכביש את הפגיעה ברכב. לכך הצטרפו אמירות עדים בנוגע למטרת נסיעתו של המבקש, שסתרו את עדותו. בית המשפט קבע עוד כי סרט ממצלמת האבטחה של מסעדה הנמצאת במרחק שני צמתים ממקום התאונה, בו תועד רכב מסוג טנדר בשעה 8:55, אינו מהווה ראיה מרכזית בתיק; זאת, שכן קיימת אפשרות שהרכב שהיה מעורב בתאונה לא היה זה שתועד במצלמת האבטחה. בית המשפט התייחס בהכרעת דינו גם לסרט שחזור מטעם המבקש, השווה ללוחות זמנים ריאליים וכן לסרט אבטחה של חנות מכולת בה שהה המבקש; סבר כי סרט השחזור נערך בנסיעה איטית כדי להתאים לצרכי המבקש, ודחה טענות אליבי בהתבסס על אלה.

ד. בגזר הדין נדרש בית המשפט לתעבורה לחומרתה החברתית והמוסרית של עבירת ההפקרה, גם אם אין המפקיד אחראי לתאונה עצמה. כן נדרש בית המשפט לגילוי הצעיר של המבקש ולנסיבותיו האישיות. סוף דבר, שנגזרו על המבקש 20 חודשי מאסר בפועל; עונש מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים; פסילת רשיון נהיגה ל-12 שנים מיום שחרורו ממאסר; פסילת רשיון נהיגה על תנאי ל-4 חודשים; וקנס בגובה 10,000 ש"ח או 80 ימי מאסר תמורתו. במסגרת גזר הדין קבע בית המשפט לתעבורה, כי אין לזקוף לזכות המבקש את חלופת הזמן ממועד האירוע נושא כתב האישום ועד לניהול ההליך, שכן הוא שביקש מספר פעמים לדחות את הדיון ואף ניהל הוכחות.

ה. המבקש עירער הן על הכרעת הדין הן על גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד (עפ"ת 24396-02-15), והמשיבה עירערה מצדה על קולת העונש (עפ"ג 26273-03-15). בערעורו, שב המבקש וכפר בהימצאותו במקום התאונה בזמן קרותה, וחזר על שתי טענות האליבי שהעלה בבית המשפט לתעבורה, בהתבסס על סרטי האבטחה מן המסעדה ומחנות המכולת, וכן על שחזור מסלול נסיעתו ועל בדיקת הזמנים הרלבנטיים; במסגרת ערעור המשיבה נטען, כי יש לקבוע שהמבקש עבר עבירה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה, אשר עניינה הפקרה מודעת, להבדיל מהפקרה ברשלנות, וכי יש לגזור את דינו של המבקש בהתאם. ביום 23.2.16 דחה בית המשפט המחוזי (הנשיא א' טל, השופטים ז' בוסתן וז' בורנשטיין) את שני הערעורים בפסק-דין מפורט. נקבע, כי הכרעת הדין מבוססת היטב על הראיות שהובאו לפני בית המשפט לתעבורה, וכי אין מקום להתערב במסקנתו, שלפיה עלה בידי

המשיבה להוכיח את המיוחס למבקש בכתב האישום. אשר לסרט האבטחה מן המסעדה ולתמונה שצולמה מתוך הסרט, נקבע כי לא ניתן לזהות בהם באיזה רכב מדובר. לכן נפסק, כי לא זו בלבד שאין הסרט מהווה ראיה מרכזית בתיק, אלא שאין מדובר בראיה רלבנטית כל עיקר וכי לא ניתן לבסס ממצא עליה; זאת במיוחד, משאשר בעל הרכב, מר חמדאן פדילה בחקירתו הנגדית כי זיהה את הרכב כשלו רק כדי שיקבל את רכבו בהקדם; הרכב שבתמונה אינו רכבו ואין בו סולמות. בית המשפט המחוזי דחה את טענות המבקש בנוגע לסרט האבטחה מחנות המכולת, ואת הטענות שהעלה בנוגע למסלול נסיעתו ולפרקי הזמנים הרלבנטיים, ואשר את קביעות בית המשפט לתעבורה. נקבע, כי בצדק פסק בית המשפט לתעבורה שהשחזור אותו ביצע המבקש נערך באופן מכוון באיטיות ולכן לא ניתן לבסס עליו ממצא. הוזכר, כי בית המשפט לתעבורה לא נתן אמון בעדותו של עובד בחנות חלקי החילוף בנוגע למשך הזמן בו שהה המבקש בחנות, שאליה הגיע לאחר שעזב את חנות המכולת. ערעור המבקש על גזר הדין נדחה, וכמוהו גם ערעור המשיבה בנוגע לקולת העונש. בית המשפט המחוזי קבע בהקשר זה כי המשיבה לא הוכיחה שהמבקש היה מודע לפגיעה, ומשכך ההרשעה לפי סעיף 64א(א) לפקודת התעבורה, העוסק במי שהיה עליו "לדעת כי בנסיבות המקרה עשוי היה להיפגע אדם" בדין יסודה.

ו. על פסק הדין של בית המשפט המחוזי הגיש המבקש בקשת רשות ערעור לבית משפט זה. ביום 16.3.16 דחה בית המשפט את הבקשה (רע"פ 1892/16, השופט ס' ג'ובראן). בהחלטתו, לא קיבל בית המשפט את טענות המבקש שנגעו לחלוף הזמן בין האירוע נושא כתב האישום לבין פתיחת ההליכים בעניינו, כך שכנטען, מאבדת הענישה את יעילותה, וכן את טענותיו בנוגע לחומרת העונש בהתחשב בכך שהאירוע התרחש בטרם תיקון פקודת התעבורה, שהחמיר בעבירת ההפקרה; בית המשפט ציין, כי הודגשו בפסיקה חומרת העבירה עוד בפסקי דין שקדמו לתיקון.

ז. כשבוע לאחר דחייתה של בקשת רשות הערעור, הגיש המבקש ביום 24.3.16, בקשה למשפט חוזר ולצדה בקשה לעיכוב ביצוע של עונש המאסר. לאחר קבלת התייחסות המשיבה לנושא הרפואי שעלה בבקשה לעיכוב ביצוע, לא נעתרתי (ביום 29.3.16) לבקשה, וקבעתי כי המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 31.3.16. במסגרת ההחלטה נאמר:

"מבלי לטעת מסמרות, בפני המבקש משוכה גבוהה לקבלת הבקשה למשפט חוזר לגופה. טענות המבקש נדונו בפני שתי ערכאות ונדחו, וכך גם בקשתו לרשות ערעור בפני בית משפט זה. המבקש אינו טוען לראיות חדשות שלא עמדו בפני הערכאות השיפוטיות קודם לכן, או לנסיבות חריגות המצדיקות חריגה נדירה מן המקובל על ידי צעד של עיכוב ביצוע בנסיבות".

טענות המבקש

ח. המבקש, שהוא "אדם נורמטיבי פשוט ושומר חוק, ללא עבר פלילי", בן 29, בעל עסק לזגגות רכב, היה במועד האירוע בן 23. המבקש מודע לחריגותה של הבקשה, אך משוכנע לדבריו כי נגרם לו עיוות דין קיצוני "מן הסוג שתחושת הצדק איננה יכולה להיות אדישה לו". בקשתו מכוונת בעיקרה נגד הכרעת הדין אך גם נגד גזר הדין, והיא תוקפת את פסקי הדין בחזית רחבה. המבקש שב וטוען כי בית המשפט לתעבורה "עקף" שתי טענות אליבי שלו המשמיטות, לדעתו, את הבסיס להרשעתו. טענת האליבי הראשונה עלתה מראיות המשיבה עצמה: סרט מצלמת האבטחה מן המסעדה והתמונה שצולמה מתוך הסרט. לדעת המבקש, טעה בית המשפט כשקבע בהכרעת הדין כי "הסרט אינה ראיה מרכזית בתיק" (עמוד 56 להכרעת הדין). לטענתו, בסרט ובתמונה נצפה רכב המבקש נוסע בשעה 8:55 דרומית למקום התאונה כשכיוון נסיעתו צפונה, בעוד שהתאונה התרחשה בשעה 8:50. במלים אחרות,

התאונה התרחשה דקות לפני הגעת רכב המבקש למקום התאונה. לטענת המבקש, מדובר "בראיה מרכזית והאמפירית ביותר בתיק, ועקיפתה באבחת עט אינה ראויה"; טענת האליבי השניה מבוססת על סרט אבטחה מחנות מכולת בעיר טירה אשר נבדק על ידי המשטרה והוגש בתיק, בו נצפה המבקש רוכש מוצרים, משוחח כרבע שעה ועוזב את המכולת בשעה 8:41 ובידו כוס קפה. לטענת המבקש, משם נסע לחנות חלקי החילוף ובה רכש מכסה לרדיאטור. לדברי המבקש, הוא שהה בחנות כ-10 דקות, קרוב לשעה 9:00, וכפי עדותו של עובד החנות, עזב את החנות קרוב לשעה 8:45. מראיות אלו עולה, כך לטענת המבקש, כי בשעה 9:00 עדיין היה בעיר טירה, בעוד שהתאונה התרחשה בעיר טייבה בשעה 8:50. המבקש טוען כי עדות נוספת לכך שלא עזב את תחום העיר טירה היא מעצרו בעיר טירה בשעה 9:10.

ט. המבקש מוסיף וטוען, כי טעה בית המשפט לתעבורה בכל הקשור לעדותו כמעט וכן בקשר לחוות דעתו של היועץ הטכני בתחום התקשורת לעניין איכון הטלפון הנייד שלו, שכן עד זה העיד כי "מהימנות האיכונים זה לא התחום שלי", כי אינו מסוגל לומר היכן המבקש נמצא, וכי אינו יכול לשלול שהמבקש היה במקומות נוספים. לטענת המבקש, תא כיסוי של סקטור מגיע לרדיוס של עד 3.5 קילומטר; המרחק בין הקצה הצפוני של העיר טירה לבין הקצה הדרום-מערבי של העיר טייבה הוא פחות מ-3.5 קילומטר בקו אווירי. ממצא זה תומך בגרסת המבקש (כמו גם בשתי טענות האליבי שהעלה), שלפיה לא עזב את תחום העיר טירה בעת האירוע. לחלופין, חוות הדעת ועדות עד זה יוצרות ספק גדול בנוגע למקום הימצאותו של המבקש ולכן טוען המבקש כי יש לזכותו מחמת הספק. לטענת המבקש, טעה בית המשפט כשסמך את הכרעת דינו על עדותו של עד הראיה, אף שעדותו לקתה בסתירות מהותיות בנוגע לתיאור הרכב הפוגע, שפעמים אף סתרו את ראיות המשיבה. כך למשל, לא היתה לעד זה כל אפשרות טכנית לראות את התאונה מאחוריו בראי השמאלי של מכוניתו, שכן התאונה ארעה על הציר הדרום-צפוני ואילו העד נמצא על הציר מזרח-מערב. בנוסף, העד תיאר את נהג הרכב הפוגע חבוש בכובע ומרכיב משקפיים שחורות, אך המבקש נצפה בסרט האבטחה מן המכולת ללא כובע או משקפים. לטענת המבקש, היה מקום לקבל את גרסתו לעניין חישובי הזמן והתזמון, באופן המעלה ספק סביר בנוגע לאשמתו. כן טעה בית המשפט כשנתן את מלוא המשקל לדו"ח בוחן התנועה, אף שזה נערך כארבע שנים לאחר התאונה.

י. המבקש טוען כי נגרם לו עיוות דין עובר למתן גזר הדין, בכך שבית המשפט לתעבורה לא התיר לו להביא ראיות לעניין העונש; נדחו בקשותיו לזמן את קרבן העבירה כדי לחקרו בגין החשד שהעצים את נזקיו, באופן שהיה עשוי להפחית מעונשו של המבקש, וכן בקשתו להעיד את הרופא, רושם התעודה הרפואית. בכך קופחו זכויותיו, לטענתו. בנוסף, נוכח חלוף הזמן של כשש שנים ממועד האירוע ועד הנה שבמהלכן לא עבר עבירה נוספת, טוען המבקש כי העונש שהוטל עליו מאבד מכוח ההרתעה שלו, במיוחד בהיותו אדם צעיר ונורמטיבי, וללא עבר פלילי, ומשנקבע כי לא היתה לו מודעות שפגע באדם. לטענת המבקש, העונש שהוטל עליו קיצוני נוכח נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות, לרבות חלוף הזמן. לדעת המבקש, בית המשפט לתעבורה לא נתן דעתו לפרטים מהותיים; וכן, נפלו טעויות בהערכת המהימנות על ידו, בגיבוש הממצאים ובפרשנות שנתן לעדויות. לטענת המבקש, משנפסק כי לא הוכח שהיה מודע לכך שפגע באדם, נשמת הבסיס להרשעתו בעבירת ההפקרה אחרי פגיעה. המבקש צירף לבקשתו את חוות דעתו של המומחה בדיני תעבורה, עורך הדין אשר ארבל.

יא. נוכח האמור, עותר המבקש להורות על קיומו של משפט חוזר או לזכותו מחמת הספק. לחלופין, מבוקש להחזיר את התיק לבית המשפט לתעבורה לשמיעת קרבן העבירה והרופא שנתן את התעודה הרפואית בטרם ייגזר העונש; לחלופי חלופין מתבקש להקל בעונשו.

ביום 29.6.16 הגיש המבקש בקשה להכריע בעניינו. בבקשה נאמר, כי המבקש יתום מאב, בן זקונים לאמו הסובלת

מתחלואים רבים, תלויה בו נפשית וסיעודית.

תגובת המשיבה

יב. לדעת המשיבה בתגובתה, דין הבקשה להידחות, שכן המבקש לא הצביע על עילה המצדיקה קיומו של משפט חוזר, לרבות לפי סעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט, ולכן אין בסיס לזכותו לפי סעיף 31(ד) לחוק. לטענת המשיבה, הבקשה אינה מחדשת; למעשה, כנאמר, טענותיו של המבקש הן העתק נאמן של הודעת הערעור שהגיש לבית המשפט המחוזי; טענותיו נדחו אחת לאחת בפסק דין מנומק, ולא עלה בידי המבקש להצביע על עילה המצדיקה בחינתן מחדש. מדובר, לדעת המשיבה, בטענות ערעוריות גרידא, שהיה על המבקש להעלותן במסגרת בקשת רשות הערעור שהגיש לבית משפט זה – אולם שם מיקד את טענותיו דווקא בחלוף הזמן ובחומרת העונש שהוטל עליו. נטען איפוא, כי עסקינן בתיק שנדון בשלוש ערכאות ואין מקום לפתחו.

יג. לגופם של דברים, טוענת המשיבה כי הכרעת הדין של בית המשפט לתעבורה מבוססת על ממצאי מהימנות שאושרו על ידי בית המשפט המחוזי, וכן נדחתה בקשת רשות הערעור בבית משפט זה. הרשעת המבקש מבוססת על עדות של עד ראיה אובייקטיבי, שרדף אחר רכבו של המבקש כדי לרשום את מספר הרכב שלו, וכן על איכון הטלפון הנייד של המבקש אשר ממקם אותו בשעת התאונה במקום התאונה ובשעת ההימלטות – בנתיב הבריחה המשוער. בנוסף, דברי אי האמת של המבקש, אמרות העדים בנוגע למטרת נסיעתו של המבקש, וכן, חוות דעת הבוחן בנוגע להתאמת סימני הבלימה בכביש לרכבו של המבקש – הובילו להרשעת המבקש. אשר לטענה בדבר אי מתן אפשרות למבקש להביא ראיות בשלב הטיעונים לעונש, טוענת המשיבה כי נוכח המשקל שהעניק בית המשפט לתעבורה לעבירת ההפקרה, לא היה בטיעונו של המבקש בדבר הנזקים שנגרמו לנפגע כדי להביא להקלה בעונשו. לדעת המשיבה, בקשת המבקש אינה עומדת בתנאים המינימליים הנדרשים לצורך קיומו של משפט חוזר; טענותיו אינן מצביעות, ולוא במקצת, על חשש ממשי שההרשעה גרמה לו עיוות דין, באופן המצדיק קיומו של משפט חוזר.

הכרעה

יד. לאחר עיון בבקשה, בתגובה לה ובצרופות, אין בידי להיעתר לבקשה. נאמר פעמים רבות, כי בבסיסו של מוסד המשפט החוזר המעוגן בסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט עומדת השאיפה ליצירת איזון בין שני ערכים מרכזיים: ערך חשיפת האמת ומניעת הרשעות שווא, ומנגד, עקרון סופיות הדיון והבטחת ודאות משפטית (ראו למשל, מ"ח 3202/15 כהן נ' מדינת ישראל - הועדה המקומית לתכנון ובניה זמורה, פסקה טז (10.9.15)). בכך נשתנה מוסד המשפט החוזר מהליכי הערעור ה"רגילים" על פסקי הדין של הערכאות הדיוניות (מ"ח 1282/16 שקלים נ' מדינת ישראל, פסקה כא (26.6.16); מכאן גם נדירותו, לאחר ששלוש ערכאות נדרשו לנושא. איזון ראוי בין הערכים, והשכל הישר, מחייבים שמשפט חוזר לא יתקיים רק משום שנידון מתקשה להשלים עם הרשעתו, אלא בהתקיים אחת העילות שמנה המחוקק (מ"ח 5639/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (27.2.13)). ברי, כי בנושא שנבדק במספר בתי משפט לדרגותיהם תיחלש הנטיה ליתן משפט חוזר, כדי למנוע שהליכי משפט ייגררו לאין קץ. נקודת המוצא היא איפוא כי ההליך הפלילי הרגיל, שבמסגרתו רשאי נאשם שעניינו יידון לפני שתי ערכאות, ולעתים שלוש, מאפשר בירור יעיל של האמת ועשיית הצדק, ומשפט חוזר הוא החריג לכלל (מ"ח 226/16 זלום נ' מדינת ישראל, פסקה יג (29.6.16)). אין עסקינן בהליך נוסף של ערעור על פסק הדין בו תינתן למבקש "הזדמנות נוספת" לטוות גרסה שונה או משופרת מה שקרוי בלשון העם "מקצה שיפורים" (מ"ח 3139/13 רחמיאן נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (25.2.14)).

טו. הבקשה דנא מושתתת על העילה החקוקה בסעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט, והיא "נתעורר חשש של ממש כי בהרשעה נגרם לנידון עיוות דין". סעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט נועד להרחיב את גדרי סמכותו ואת שיקול דעתו של בית המשפט בבואו להחליט אם להורות על קיומו של משפט חוזר. זו "עילת סל", שאינה כוללת יסודות מוגדרים אלא רקמתה פתוחה, והיא ליתן מענה לפגם דיני שורשי שנתגלה בהליך הפלילי, באופן המערער את יסודות ההרשעה. בבואו לדון בבקשת משפט חוזר על פי סעיף 31(א)(4) משקיף בית המשפט ב"מבט על" על ההליך כולו, ובוחן האם מדובר במקרה חריג במיוחד בו קם חשש להרשעת אדם חף מפשע (השוו מ"ח 1564/12 פרח נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (4.8.13), להלן עניין פרח). המונח "עיוות דין" המופיע בסעיף זה עמום, ותכליתו היא האיזון בין הרצון לעשות צדק עם המבקש לתקן טעות שנפלה לכאורה בהרשעתו, לבין עקרון סופיות הדיון; אין בסעיף 31(א)(4) דרישה לקיומו של פוטנציאל לשינוי בתוצאות המשפט. ואולם, בעבר עמד בית משפט זה במספר מקרים הוכחתו של פוטנציאל – ואף פוטנציאל ממשי – לשינוי תוצאות המשפט, גם בהקשרו של סעיף זה (ראו למשל, מ"ח 4811/12 אלקדר נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (2.5.13) והאסמכתאות שם).

טז. כאמור, לאחר שעינתי בבקשה ובתגובת המשיבה, הגעתי לכלל מסקנה כי המבקש לא הצליח להניח תשתית ראייתית ממשית להוכחת עילה המצדיקה קיומו של משפט חוזר. למבקש ניתנו "שלושה ימים" שיפוטניים, בשלוש דרגות השיפוט. טענות האליבי שהעלה נבחנו לעומק, ונקבע כי המשיבה הוכיחה שהמבקש ביצע את המיוחס לו בכתב האישום, על פי ראיות. עתה חוזר המבקש על טענות אלה ומבקש שנבחן אותן שוב. אלא שעילה זו אין מטרתה ערעור נוסף, בדיקה נוספת של העובדות אשר שימשו יסוד להרשעת המבקש, על יסוד טענות שקיבלו מענה בעבר. טענות ערעוריות מובהקות אינן ראיות להתברר במסגרת משפט חוזר (השוו: עניין פרח, שם), ואין איפוא מקום לדון בהן לאחר שבית המשפט לתעבורה הכריע בהן, ואף בית המשפט המחוזי חייה דעתו כמפורט.

יז. גם לגופו של עניין, מתקשה אני להלום את טענות המבקש. כאמור, טענות האליבי של המבקש נדונו ונדחו לגופן; הרשעתו על ידי בית המשפט לתעבורה התבססה בעיקר על עדות עד ראיה שנמצא מהימן ונטול משוא פנים, אשר היה עד לתאונה ורשם את מספר הרכב בו נהג המבקש בעת הפגיעה, וכן על בסיס ראיות נוספות כמו חוות דעתו של בוחן התנועה אשר הצביעה על התאמה בין סימני הבלימה על הכביש לפגיעה ברכב בו נהג המבקש, אמרותיהם של עדים נוספים ואיכון הטלפון הנייד של המבקש. בית המשפט המחוזי אישר את הכרעת הדין של בית המשפט לתעבורה ולא מצא מקום להתערב בממצאים שקבע, ואין מקום לשוב לכך:

"העלאה מחדש של טענות – עובדתיות ברובן – אשר נדונו בהרחבה בערכאות הקודמות, מוזילה את ההליך והופכת אותו למעין הליך ערעורי; ולא היא. המשפט החוזר הוא הליך חריג שבחריגים, השמור למקרים בודדים אשר מצדיקים זאת" (מ"ח 4620/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה יב (29.11.15)).

יח. אף אין לומר שנגרם למבקש עיוות דין בשל כך שנדחתה בקשתו להביא עדים בשלב הטיעון לעונש. אפילו ייקבע כי נפל בכך פגם – ואיני אומר כך בהכרח – החלטה על משפט חוזר אינה יכולה להישען אך על המסקנה כי בשלב כלשהו בהליך המקורי נפלו פגמים, אלא שדרוש חשש ממשי כי הללו היו חמורים עד כדי הרשעה בדיון של מי שלא חטא, או עונש בלתי מידתי בעליל. לא זה המצב במקרה דנא.

יט. כאמור, המבקש סומך ידיו גם על סעיף 31(ד) לחוק בתי המשפט שעניינו:

"31(ד) נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא או שופט אחר של בית המשפט העליון שקבע לכך הנשיא או הרכב כאמור, רשאי, בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, להורות על זיכוי של נידון אם נוכח כי נתקיימה אחת העילות למשפט חוזר כאמור בסעיף קטן (א), אך לאור נסיבות הענין אין תועלת בקיומו של משפט חוזר".

המבקש לא פירט כיצד נכנס עניינו בגדר סעיף זה. בהיעדר עילה המצדיקה קיומו של משפט חוזר, ממילא אין עניינו של המבקש נכנס לגדר סעיף 31(ד) לחוק בתי המשפט, המאפשר להורות על זיכוי של נידון אשר נתקיימה לגביו אחת מהעילות למשפט חוזר, "אך לאור נסיבות הענין אין תועלת בקיומו של משפט חוזר" (השוו למקרה בו נעשה שימוש בסעיף 31(ד) לחוק בתי המשפט: מ"ח 8114/12 כהן נ' מדינת ישראל (10.6.13)).

כ. לא אוכל לסיים מבלי שאדרש בקצרה למיהות העבירה בה הורשע המבקש: הפקרה אחרי פגיעה. הערך המוגן בעבירה ההפקרה מקורו ב"(ה)חובה המוסרית החלה על אדם המעורב בארוע פוגעני לסייע לנפגע, לדאוג לשלומו, ולהציל את חייו" (ע"פ 5867/09 קרביאשוילי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 לפסק דינה של השופטת א' פרוקציה (22.6.10), להלן עניין קרביאשוילי). וכבר כתבתי בעבר כי

"באמצעות עיגונה של עבירה זו בפקודת התעבורה קיבל ערך זה, המגלם את עקרון הסולידריות החברתית, עיקרון הכרחי לקיומה של חברה תקינה, ביטוי בדיון, והפך מחובה מוסרית גרידא לחובה משפטית, מעין "לא תעמד על דם רעך" (ויקרא, י"ט, ט"ז) בממד מחמיר (בממד אחר ובנסיבות אחרות, ראו חוק לא תעמוד על דם רעך, תשנ"ח-1998). בנוסף, עבירה זו נועדה גם למנוע מצב בו הנהג המעורב בתאונה חומק מאחריות, על-ידי הימלטות של "פגע וברח", ובקביעתה יש כדי לסייע לרשויות האכיפה באיתור האחראים לתאונה (ע"פ 1977/05 גולה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2006)). בשל הערך המוסרי-חברתי המעוגן בעבירה זו, לצד התכלית החשובה של הבאת עבריינים לדיון, נקבע בדיון עונש מחמיר, שאף הוחמר מאוד ביסודו בתיקון החוק מס' 101 בתשע"ב-2011. אף הפסיקה הצטרפה למגמה זו בהציבה רף ענישה מחמיר בעבירות מעין אלה" (ע"פ 1789/14 נחמיה נ' מדינת ישראל, פסקאות כז-כח (22.10.14)).

בדומה נכתב עובר לתיקון פקודת התעבורה:

"ערך חיי האדם וקדושת בטחון הגוף והחיים הם מן הערכים העליונים שעל הענישה לקחתם בחשבון (ע"פ 5729/09 לוי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 27.4.10); ע"פ 4688/09 ראב נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 29.12.09); ע"פ 865/09 חמאד נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 10.12.09)). תופעת הקטל בכבישים, והזלזול העמוק בחיי אדם המשתקפת בתרבות הנהיגה הקלוקלת המאפיינת את הנהוגים ברכב בכבישי ישראל, מחייבת לנקוט יד קשה בתופעות אלה" (עניין קרביאשוילי, פסקה 9).

כאמור, המבקש הורשע בגין הפקרה אחרי פגיעה עוד בטרם תוקנה פקודת התעבורה. יצוין, כי כניסתו לתוקף של החוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 101), התשע"ב-2011 הביאה להחמרה משמעותית של הענישה בגין עבירת ההפקרה אחרי פגיעה, כך שנקבע מדרג ענישה בהתאם למצב הנפשי שנלווה להפקרה. נעשתה במסגרת התיקון הבחנה בין מצב בו עבירת ההפקרה בוצעה תוך מודעות כי נפגע אדם (סעיף 64א(ב)), שהעונש המרבי בצדו הוא שבע שנות מאסר, למצב שבו היה על המפקיר לדעת כי בתאונה נפגע אדם או עשוי היה להיפגע אדם (סעיף 64א(א) לפקודת התעבורה), שהעונש המרבי בצדו הוא שלוש שנות מאסר (ראו ע"פ 3754/14 גורמזנו נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.11.14) והאסמכתאות שם). התיקון אף החמיר עם מבצע העבירה ככל שכתוצאה מן התאונה נהרג אדם או נגרמה לו חבלה חמורה (סעיף 64א(ג) לפקודת התעבורה) (ראו דיון במידת העונש הראוי למפקיר נפגע למשל בע"פ 6864/14 ענאש נ' מדינת ישראל (8.3.15)). הנה כי כן, גם על פי אמת מידה מחמירה זו, לא מוצה הדין עם המבקש, אשר הורשע על פי הנוסח הישן של העבירה, והעונש שהוטל עליו אין בו כדי להצדיק התערבות בגדרי משפט חוזר.

כא. כאמור, חוששני כי המבקש לא הוכיח כי קיים חשש ממשי לעיוות דין בהרשעתו או בעונש שהוטל עליו. איני נעתר איפוא לבקשה למשפט חוזר.

ניתנה היום, ה' בתמוז התשע"ו (11.7.2016).

המשנה לנשיאה